

СИТУАТИВНІ ІГРИ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ СЛОВЕСНОСТІ

Для вдосконалення мовленнєвої практики студентами-економістами на заняттях з української словесності поряд з рольовими іграми апробовуються ситуативні ігри. У них студент не лише «приміряє» на себе роль, але й самостійно вирішує ту чи іншу запропоновану проблему, при чому вказуючи різні варіанти виходу з неї. Таким чином, учасник гри може відчутти й оцінити свої можливості щодо вирішення певного питання або ж довести аудиторії, що та чи інша ситуація не є проблемою і вона не потребує жодних рішень.

У ситуації, що заздалегідь моделюється викладачем, беруть участь усі присутні на занятті. Спочатку вони спостерігають дії обраного студента, а тоді, вказуючи на інші обставини, стають безпосередніми учасниками гри, при чому входять у гру самостійно.

Як показує практика, часто-густо дії учасників ситуативної гри спрогнозувати важко. Під час вирішення певної проблеми у студента є задіяним творчий потенціал тимчасового лідера. Цікавим є те, що саме у такій ситуації ми по-новому відкриваємо для себе особистісні якості його.

Для обговорення тієї чи іншої ситуації необхідно надати студентам достатньо інформації. Обов'язково повинні розглядатися різні сторони конфлікту, протилежні позиції й інтереси сторін. Якщо ситуація подається у вигляді дилеми, то вона повинна передбачати чотири основних елементи опису дилеми: загальний контекст дилеми, знайомство з вибором, що пропонує дилема, наведення однаково сильних аргументів «за» та «проти» і пропозицію зробити чіткий вибір наприкінці.

Для обмірковування запропонованої ситуації студентові надається певний час, де він має змоделювати різні вирішення поставленої проблеми.

Мета ситуативної гри — допомогти студенту розкрити себе як переконливого мовця, доброго організатора й майбутнього керівника. Тут викладач словесності має можливість показати студентові як спрацьовують на різних етапах комунікації функції мови, як допомагають розв'язати проблему чи конфлікт словом.

Ситуативна гра. Умова гри: Ви — новопризначений керівник компанії, працівники якої використовують суржик, лайку, між ними існують стосунки панібратства. Питання: Як ви вирішите цю проблему? Чи це не є проблемою, і ви залишите все, як і було?

Етапи гри:

1 етап. Пояснення ситуації, що склалася.

2 етап. Вирішення проблеми.

3 етап. Підсумок.

За нашими спостереженнями, ситуативна гра — це полілог, у якому з'ясовуються оптимальні рішення певної проблеми, застосовуються методи і прийоми в умовах, що проектуються на реальну обстановку. Як показує практика, ситуативна гра може поступово переходити у дискусію, яка завершується одним чи кількома відповідями на порушену проблему.

Лобецька І.М., ст. викладач,
Драб Н.Л., к. пед. н., доцент,
кафедра іноземних мов ф-ту МЕІМ

КОМПРЕСІЯ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПРИ ДОПОМОЗІ ПРИСЛІВНИКІВ З СУФІКСАМИ -LY ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

Однією з рис, типових для різноманітних газетних та інших періодичних публікацій, є тенденція до компресії та економії мовних засобів. Дана тенденція характерна для сучасної англійської мови більше, ніж для української, та з різним ступенем інтенсивності проявляється у всіх жанрах газетного та публіцистичного стилів.

Якщо основною властивістю прислівників вважається здатність визначати дієслово-присудок, то функції прислівників на -ly з модальними, оціночними, деякими часовими та іншими значеннями найчастіше виходять за рамки функцій придієслівного ад'юнкту завдяки положенню в абсолютному початку речення. Ці прислівники починають поширювати свої модифікуючі властивості на речення або абзац в цілому. Схожі властивості мають українські прислівники, що є вставними словами.

Прислівники на -ly можливо розгорнути в словосполучення або в окремі речення. Так, наприклад:

- theoretically = «if we consider what we are saying from a theoretical point of view»
- economically = «as far as economy is concerned»
- clearly = «it is clear that...»
- naturally = «as might have been expected...»
- frankly = «I say frankly that...»

Отже, перекладаючи прислівники з суфіксом -ly, необхідно відштовхуватись саме від такої розгорнутої інтерпретації значення прислівника, а також від того, що ці прислівники забезпечують зв'язність даного тексту.

Які ж засоби перекладу прислівників на -ly українською мовою? Деякі прислівники повністю збігаються за своїми особливостями і, отже, за функціями в тексті. Наприклад, naturally і «природно». Перекладачеві не доводиться експлікувати значення англійського прислівника, оскільки в даному випадку український прислівник повністю передає всі його значення.

Однак випадки повного збігу значення і функцій прислівників не часті. У більшості випадків англійські прислівники вимагають декомпресії і повинні передаватися за допомогою перекладацьких трансформацій з експлікацією значення прислівників, для чого часто вживаються різні ввідні словоформи і словосполучення. Наступний приклад ілюструє можливість перекладу прислівника на -ly з модальним значенням «unfortunately» через найбільш просте поєднання іменника з прийменником — «на жаль».

У наступному прикладі прислівник «basically» не виділено транспозицією в початок речення і не виділено знаками пунктуації.

«That is basically our approach. — Така, в основі своїй, наша позиція». Переклад повністю зберігає структуру англійського речення за винятком передачі прислівника, який замінюється словосполученням.

Часто ці прислівники в процесі перекладу розгортаються у більш складні синтаксичні елементи, наприклад, у дієприслівникові звороти.

«These, then, briefly, are sections of Britain's population in which we have some support for our policy and amongst whom we constantly strive to extend that support. — Такі, кажучи дуже коротко, ті верстви британського суспільства, які в тій чи тій мірі підтримують нашу політику. Саме серед них ми ведемо постійну роботу, домагаючись розширення цієї підтримки».

Переклад таких прислівників також може здійснюватись за допомогою підрядних речень, як у нижченаведеному прикладі.

«Economically, the «benefits» of foreign penetration have been of a destructive nature, and also deceptive. — Що ж стосується економічної області, то тут «блага» іноземного вторгнення ілюзорні й носять руйнівний характер».

Цікавий і ще один аспект вивчення особливостей прислівників на -ly, безпосередньо пов'язаний зі здатністю даних прислівників поширювати свої модифікуючі функції на цілий елемент тексту — речення або абзац. Прислівники на -ly є ефективним засобом семантичного об'єднання частин тексту. Такі текстоутворюючі властивості прислівників на -ly повинні обов'язково враховуватись при перекладі. Розглянемо наступний приклад:

«The Labour Party puts emphasis on formal political processes — basically the marshalling of votes at elections as the means to a Labour majority. Accordingly, it regards less mediated forms of struggle and power with distrust. — Оскільки основний наголос робиться на формальні політичні процеси, головним чином на збирання голосів виборців для забезпечення лейбористського більшості, остільки лейбористи з недовірою ставляться до інших, менш опосередкованих форм боротьби і влади».

В оригінальному тексті прислівник accordingly визначає друге речення абзацу і здійснює зв'язок між цим реченням і попереднім, здійснює природний логічний перехід між двома висловлюваннями. При перекладі подібний вираз причинно-наслідкового зв'язку між двома висловлюваннями передати за допомогою прислівника неможливо. В даному випадку перекладач для досягнення адекватності вживає складний сполучник «остільки-оскільки» з одночасною трансформацією всього абзацу, що виражається в об'єднанні двох речень вихідного тексту в одне складнопідрядне речення.

Виходячи з властивості прислівників на -ly виражати зміст словосполучення або цілого речення, і відповідно до характерної для української мови тенденції до експліцитності, прислівники на -ly можуть бути передані словоформами і словосполученнями, синтаксичними зворотами або цілими реченнями. Еквівалентний переклад текстів з прислівниками на -ly неможливий без ретельного аналізу всього комплексу особливостей цієї групи слів і їх функцій у тексті оригіналу.